

Louis-Claude Daquin | Kukułka

Jeden z najstynniejszych przykładów naśladowania odgłosów natury w muzyce

Daquin reprezentuje późną generację klawesynistów francuskich, kontynuującą tradycje [François Couperina](#), dostosowując je jednak do zmieniającego się gustu publiczności, żądającej muzyki efektownej, wirtuozowskiej i niezbyt skomplikowanej. Kilkanaście lat po śmierci Daquina epokę klawesynistów miała zakończyć rewolucja i fortepian. Daquin był cudownym dzieckiem – już jako mały chłopiec dyrygował swoimi utworami przed królem. Uczył się u swojej matki chrzestnej, kompozytorki i klawesynistki Elisabeth Jacquet de la Guerre. Piastował funkcję organisty wielu kościołów, w tym także kaplicy królewskiej. Jego wirtuozeria, zarówno klawesynowa, jak i organowa przyciągała tłumy – szczególną popularnością cieszyły się improwizacje na temat kolęd, na które „schodził się cały Paryż”. Owe *noëls* ukazały się drukiem 1757 roku. Jego utwory [klawesynowe](#) zebrane zostały w wydanej w 1735 roku *Premier Livre de Pièces de Clavecin (Pierwszej księdze utworów klawesynowych)*, która miała się zresztą okazać ostatnią. Zawiera ona cztery [suity](#), w których tradycyjnie tworzące je tańce przeplatają się z utworami ilustracyjnymi i programowymi. Oprócz Kukułki mamy tu Jaskółkę, jest naśladowanie wiatru, gry na gitarze, polowania, a także odmalowywanie różnych nastrojów i charakterów: Wesola, Zabawna, Czuła Sylwia.

Naśladowanie ptaków pojawia się w muzyce już w najdawniejszych epokach. Największą popularnością cieszył się zawsze niesympatyczny skądinąd ptak, czyli kukułka, zapewne dlatego, że kukanie – najczęściej oddawane za pomocą skoku tercji małej w dół – było o wiele łatwiejsze do zilustrowania niż na przykład śpiew słowika. Poczynając od trzynastowiecznego *Sumer Is Icumen In* mamy więc niezliczone utwory na temat kukania – wokalne (Janequin w *Le chant des oiseaux [Śpiewie ptaków]* – przedstawia także inne gatunki) i instrumentalne, jak *Capriccio sopra il Cucho* Frescobaldiego, *Capriccio Cucu* Kerlla albo koncert organowy *Kukułka i słowik* Händla i wiele innych.

Kukułka Daquina – dziś jego najpopularniejszy utwór – ma ulubioną przez Francuzów formę [ronda](#): zaczyna się i kończy refrenem, ma dwa kuplety, które również rozdziela refren. Kukułka najczęściej kuka w lewej ręce, choć nie zawsze jest to tercja mała – w drugim kupiecie z kukania zostaje tylko rytm, a skoki robią się coraz większe; w taki sposób ten „mały dramat” kontrastuje z refrenem, choć faktura muzyki w całym utworze jest taka sama (w pierwszym kupiecie ten kontrast osiągnięty jest przez wejście w tonacji durowej).

Ciekawostka

Odgłos kukułki bywa w muzyce używany jako symbol zdradzonego męża. Wynika to ze skojarzenia ze słowem rogacz (fr. *cocu*, czyt. [kokü], ang. *cuckold*).

Barbara Świdarska

Fot. Luis Alejandro Bernal Romero, Flickr, CC BY-SA